

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/KL/KBO/2004/49

BETREFT: Basisonderwijs: Voorafgaande bijdrage voor onderwijsactiviteiten

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangstdatum: 24 februari 2004

1.2 Verzoeker

Een klacht door een ouder tegen het betalen van een vaste bijdrage per leerling en per leerjaar in het kader van een spaarformule.

1.3 Verweerder

Basisschool Gemeenschapsonderwijs
Scholengroep

1.4 CZB

De brief van 18 februari 2004 werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 24 februari 2004.

Bij aangetekende zending van 24 februari 2004 werd de school, scholengroep en verzoeker verwittigd van de zittingsdag.

De scholengroep diende een verweerschrift in met de brief van 3 maart 2004.

2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

Er is een opgelegd sparen van een bepaald bedrag per leerling en per schooljaar. Het saldo wordt terugbetaald op het einde van de basisschool. Het gaat om 5 euro in het kleuteronderwijs en 10 euro in het lager onderwijs.

Verschillende ouders weigeren dit te betalen. Die kinderen kunnen dan ook van bepaalde uitstappen geen gebruik maken.

Ouders zijn wel bereid om de kostprijs voor de uitstappen te betalen.

3. STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ

Het gaat om een spaarsysteem waarmee een aantal didactische-pedagogische uitstappen en geïntegreerde werkperiodes op een sociaal verantwoorde wijze worden bekostigd.

De bedoeling van het spaarsysteem is enerzijds de kosten te spreiden voor de minder gegoede ouders, die sterk vertegenwoordigd zijn in de betrokken school.

Anderzijds kadert het spaarplan in een behoorlijk bestuur, omdat op die manier de ouders perfect op voorhand weten welke maximale factuur van de extra-muros per schooljaar zal bedragen : met name 50 euro voor het kleuteronderwijs en 100 euro voor het lager onderwijs. Het niet opgebruikte saldo wordt overgedragen naar de volgende maand en aan het eind van het schooljaar naar het volgende schooljaar.

Het eindsaldo van het 6de leerjaar zal gebruikt worden om een grote eindejaarsreis te organiseren. Indien door omstandigheden de reis niet kan doorgaan krijgen de leerlingen het saldo dat is opgespaard gedurende 9 jaar onderwijs, terug.

Verder wordt nog gesteld dat in Vlaanderen de kost gemiddeld 172 euro is voor een leerling lager onderwijs en dat de basisschool het hier houdt bij 100 euro.

De inningswijze met een vast bedrag op voorhand te betalen houdt in dat het schoolbestuur op een soepele wijze kan inspelen om tijdelijke tentoonstellingen, zonder dat daarvoor afzonderlijk een bedrag moet opgevraagd worden aan de ouders. De reeds door de ouders gestorte bedragen worden aangesproken met vermelding in afzonderlijke briefwisseling, klasagenda en spaarkaart.

4. ZITTING VAN DE COMMISSIE

4.1 Datum en uur

5 april 2004, 12.30 uur

4.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs

4.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

de heer Ernest Duys, voorzitter;

Walter Cools, Katelijn Vanzegbroeck, Raf Verstegen, Jean Dujardin.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Kjell Bosmans, directeur basisschool Laken.

5. BESLISSING COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs

Artikel 27

§ 1. In de door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen bijdragen worden gevraagd voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

§ 3. Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Artikel 37

§ 3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

1° het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de interne beroepsmogelijkheden;

2° de procedure volgens dewelke getuigschriften basisonderwijs worden toegekend en de procedure volgens dewelke een beroep kan ingediend worden tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift basisonderwijs;

3° bepalingen in verband met onderwijs aan huis;

4° richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen;

5° afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten;

6° geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse Gemeenschap en de rechtspersonen die daarvan afhangen;

7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27, § 3.

§ 4. Het schoolbestuur informeert de ouders schriftelijk over het schoolreglement voorafgaand aan de eerste inschrijving van hun kind en bij elke wijziging van het reglement.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, beslissing en sanctie.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Beslissing

Internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen geld gevraagd mag worden maar betekent wel dat er geen inschrijvingsgeld gevraagd mag worden en dat ze niet moeten betalen voor datgene wat noodzakelijk is voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen of het bereiken van de eindtermen.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling aanvaard: enerzijds

kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

Aanvullend aan het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen er onderwijsactiviteiten en een dienstverlening aan leerlingen georganiseerd worden die niet noodzakelijk zijn voor de eindtermen, zowel binnen of buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen; hiervoor geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening die niet verplicht gesteld kan worden en waarvoor een bijdrage aan de ouders gevraagd kan worden.

De onderwijsregelgeving voorziet wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de participatieorganen (schoolraad, participatieraad) en dat er afwijkingen zijn voor de minder gegoede ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

De Commissie neemt kennis van het schoolreglement waaruit blijkt dat tegenover het vast bedrag aan bijdragen er een uitgave is (pedagogische, culturele uitstappen, geïntegreerde werkperiode) waarbij inkomsten en uitgaven per leerling in de schoolagenda terug te vinden zijn. Een eventueel saldo wordt op het einde van de studieloopbaan in de basisschool teruggestort aan de ouders.

De Commissie stelt vast dat de betrokken ouders het schoolreglement met de vaste bijdrage duidelijk vermeld, hebben ondertekend. Verder is het zo dat los van het schoolreglement geregeld over de bijdrage voor didactisch-pedagogische activiteiten communicatie (brief, infoavond, leerlingenagenda) gevoerd wordt met de ouders.

De Commissie kan een betalingsmethode aanvaarden waarbij de school voorkomt dat leerlingen erg geregeld geld moeten meebrengen naar school en dat er een minimum aan administratieve belasting is voor het onderwijspersoneel ten aanzien van het innen, opvolgen en beheren van de bijdrage van de ouders.

De bijdrage voor didactisch-pedagogische activiteiten vormt ook geen algemeen forfait aangezien aan het einde van de schoolloopbaan een afrekening gemaakt wordt tussen de reëel gemaakte kosten en de door de ouders betaalde bijdragen.

De Commissie heeft evenwel een tweetal belangrijke bezwaren tegen de betalingsmethode van de bijdrage voor didactisch-pedagogische activiteiten door de betrokken school.

-Verplicht karakter

De indruk bestaat dat de betalingsmethode voor de bijdrage voor onderwijsactiviteiten een verplichtend karakter heeft, alvast naar de toekomst toe. Leerlingen van ouders die niet wensen deel te nemen aan de betalingsmethode kunnen verstoken worden van deelname aan onderwijsactiviteiten. De Commissie kan niet aanvaarden dat een onenigheid tussen ouders en schoolbestuur over de wijze van betalen voor onderwijsactiviteiten sanctionerend werkt door leerlingen uit te sluiten van onderwijsactiviteiten, ook al gaat het om facultatieve activiteiten. De bijdrage voor onderwijsactiviteiten via een inning op voorhand van een vast bedrag moet

een vrijwillig karakter behouden. Het is eventueel de taak van het schoolbestuur om alle ouders te overtuigen van deze of een andere handelswijze.

-Spaarformule

De Commissie heeft ook bezwaren tegen het spaarelement van de gehanteerde betalingsmethode. Er wordt niet ingezien waarom het schoolbestuur 10 à 20% van de ouderbijdrage op het einde van elk gevolgd leerjaar in positief saldo heeft en vervolgens wel overdraagt naar het volgende schooljaar. Het gaat hier duidelijk om een spaarformule (kapitaal, rente) die wel op het einde van de studiën besteed wordt aan een eenmalig belangrijke schoolreis of die teruggegeven wordt aan de ouders. De Commissie vindt het niet de taak van een schoolbestuur om een bepaald percentage van de ouderbijdrage voor onderwijsactiviteiten tijdens de studieduur van de leerling op systematische wijze te beheren in een spaarformule. Er is daarbij voor lange tijd geen direct verband tussen enerzijds de bijdrage en de door het schoolbestuur gemaakte kosten voor een bepaalde leerling. De Commissie vindt het wenselijk dat er gewerkt wordt binnen de termijn van één leerjaar, waarbij op het einde van het schooljaar een afrekening komt, hetgeen nu al voorzien is voor de leerlingen die van school veranderen.

De Commissie besluit verder om daar waar de principes inzake zorgvuldig bestuur dit toelaten, de voor een schooljaar afgesproken werking en organisatie van het schoolleven en de school niet tijdens dat schooljaar ernstig te verstoren. Dit geldt uiteraard niet voor de organisatie van komende schooljaren waar het schoolbestuur nog niet toe is aan praktische afspraken binnen de onderwijsgemeenschap.

De Commissie komt tot de volgende beslissing:

Het is niet strijdig met de kosteloosheid in het basisonderwijs om een bijdrage te vragen aan de ouders voor didactische-pedagogische activiteiten (toegang, vervoer), voor zover die activiteiten niet direct noodzakelijk zijn voor de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, maar enkel ondersteunend of illustratief zijn.

Dergelijke ouderbijdrage kan geïnd worden op voorhand met een vast bedrag waarvan het saldo op te volgen is door de ouders en terug ten goede komt aan de ouders. Deze betalingsmethode mag evenwel geen impact hebben op het leren en opvoeden van de kinderen wiens ouders niet wensen deel te nemen aan deze inningswijze. De betalingsmethode moet ook ontdaan zijn van spaarformules waarbij een deel van de ouderbijdrage wordt overgedragen van het ene naar het andere schooljaar en dus permanent ter beschikking blijft van het schoolbestuur.

Dergelijke ouderbijdrage innen op voorhand met een vast bedrag dient na overleg in de participatieorganen, duidelijk in het schoolreglement vermeld te worden, ondermeer het vrijwillig karakter en de afwijkingen en verder transparant zijn ten aanzien van de ouders.

5.5. Sanctieregeling

De Commissie ziet geen aanleiding om nu een sanctieregeling op te stellen. Het schoolbestuur moet wel de nodige schikkingen nemen om de werking van de school naar volgend schooljaar in overeenstemming te brengen met de principes inzake zorgvuldig bestuur.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, een beroep ingesteld worden bij de Vlaamse regering.

Brussel, 5 april 2004

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter